MAVYC 401

वैयाकरणभूषणसारः -1

प्रथमपत्रम्

क्रेडिट – 6 , अङ्काः 80

प्रथमघटकः -

अतिलघूत्तरीयप्रश्नाः – (1 अङ्कात्मकाः)

1. बृहद्वैयाकरणभूषणसारः कस्य कृतिः ?
2. स्तुतीत्यस्य कोऽर्थः ?
3. नैयायिकाः धात्वर्थत्वं कीदृशं मन्यन्ते ?
4. कर्तृप्रत्ययस्थले कः प्रथमान्तार्थः ?
5. कालस्य कुत्रान्वयः ?
6. संख्यायाः कुत्रान्वयः ?
7. नैयायिकमते कृति: का ?
8. नैयायिकमते धात्वर्थः कस्य विशेषणम् ?
9. नैयायिकमते कीदृशः शाब्दबोधः कर्तृप्रत्ययस्थले ?
10. कर्मप्रत्ययस्थले च कीदृशः शाब्दबोधः नैयायिकमते ?
11. साध्यत्वं किम् ?
12. नानार्थत्वं किम् ?

लघूत्तरीयप्रश्नाः – (6 अङ्कात्मकाः)

1. वैयाकरणभूषणसारग्रन्थे कति प्रकरणानि सन्ति? लिखत?
2. वैयाकरणभूषणसारस्य मंगलाचरणं विलिख्य व्याख्या कार्या।
3. फलव्यापारयोर्धातु.... इत्यस्य ग्रन्थदिशा व्याख्या विधेया।
4. प्राचीनवैयाकरणमते कीदृशः शाब्दबोधः ?
5. नव्यवैयाकरणमते कीदृशः शाब्दबोधः ?
6. वाक्यपदीयानुसारेण क्रिया का ? व्याख्यायत।
7. कर्म कतिविधम् ? संक्षेपेण व्याख्यायत।

दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः – (10 अङ्कात्मकाः)

1. वैयाकरणभूषणसारस्य कर्तुः परिचयः प्रदेयः ?
2. "यावत् सिद्धमसिद्धं वा साध्यत्वेनाभिधीयते" इति कारिकायाः क आशय: ? व्याख्यायत।
3. तिङर्था: के ? तेषां परम्पराऽन्वयप्रदर्शनपूर्वकं वैयाकरणनैयायिकमीमांसकमते शाब्दबोधे वैलक्षण्यं कथम्? इति निरुपणीयम् ।
4. आख्यातार्थस्य कुत्रान्वयः ? सयुक्तिकमनूद्यान्येषां मतं प्रदूष्य स्वमन्तमुपस्थाप्यताम् ?
5. भ्वादयो धातवरिति सूत्रे क्रियापदेन कस्य ग्रहणमिति उपस्थाप्यताम् ?

द्वितीयघटकः -

अतिलघूत्तरीयप्रश्नाः – (1 अङ्कात्मकाः)

1. कालस्तु कुत्र विशेषणम् ?
2. साध्यत्वेनोपस्थिता क्रिया कस्य रूपं धारयति?
3. सिद्धक्रियायां कस्योपस्थितिः भवति?
4. सम्बोधनपदं कुत्र विशेषणम् ?
5. एकतिङ् वाक्यम् इति केनोक्तम् ?
6. हेलाराजेन वाक्यस्य लक्षणं किमुक्तम् ?
7. अकर्मिका क्रिया कुत्र भवति ?
8. क्रिया का ?

लघूत्तरीयप्रश्नाः – (6 अङ्कात्मकाः)

1. फलव्यापारयोरेकनिष्ठतायामकर्मकः.... इत्यादि कारिका व्याख्येया।
2. साध्यत्वेन क्रिया तत्र धातुरूपनिबन्धना.... इत्यादि कारिका व्याख्येया।
3. अविग्रह्य गतादिस्था यथा ग्रामादिकर्मभिः ।
   क्रिया सम्बध्यते तद्वत् कृतपूर्व्यादिषुस्थिता ॥ कारिकेयं सप्रसङ्गं व्याख्यायताम् ?
4. भूषणदिशा उपाधिभेदत्वं निरूपयत।

दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः – (10 अङ्कात्मकाः)

1. अस्त्यादावपि धर्म्यंशे भाव्येऽस्त्येव हि भावना ।
   अन्यत्राशेषभावात्तु सा तथा न प्रकाशते ॥ कारिकेयं सोदाहरणं व्याख्यायताम् ?
2. फलव्यापारयोरेकनिष्ठतायामकर्मक........ इति कारिका व्याख्येया ?
3. घञादिभिः सिद्धत्वेनाभिधाने किं प्रमाणम् ? भूषणदिशा व्याख्यायत।
4. कारकाणां भावनायामेवान्वयः इति सिद्धान्तो ग्रन्थ रीत्योपस्थाप्यताम् ?
5. भेद्यभेदकसम्बन्धोपाधीति कारिका व्याख्येया ?

तृतीयघटकः –

अतिलघूत्तरीयप्रश्नाः – (1 अङ्कात्मकाः)

1. वर्तमानस्य लक्षणं किम् ?
2. अभावस्य कति भेदाः ?
3. कालस्य कति भेदाः ?
4. ‘विधिः’ इत्यस्य कोऽर्थः?
5. ‘निमन्त्रणम्’ इत्यस्य कोऽर्थः?
6. ‘आमन्त्रणम्’ इत्यस्य कोऽर्थः?
7. ‘अधीष्टः’ इत्यस्य कोऽर्थः?
8. किन्नाम प्रवर्तनात्त्वम् ?
9. ‘पुंसां नेष्टाभ्युपायत्वात्’ इति केनोक्तम्?
10. अद्यतनकालः कतिविधः ?

11. अनद्यतनकालः कतिविधः ?
12. मीमांसकाः पञ्चमलकारेण कं लकारं स्वीकुर्वन्ति ?

लघूत्तरीयप्रश्नाः – (6 अङ्कात्मकाः)

1. वर्तमानत्वं किम् ? संक्षेपेण वर्ण्यताम् ।
2. परोक्षत्वं किम् ? संक्षेपेण ज्ञाप्यताम् ।
3. अनद्यतनत्वं भूषणदिशा निरूपयत ।
4. अद्यतनत्वं भूषणदिशा निरूपयत ।
5. किन्नाम कालत्वमिति व्याख्यायत ।
6. 'विधिनिमन्त्रणामन्त्रणाद्यर्थेषु लिङ्' अस्य व्याख्या संक्षेपेण क्रियताम् ?
7. प्रवर्तनात्वं किम् ?

दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः – (10 अङ्कात्मकाः)

1. वर्तमाने परोक्षे श्वो भाविन्यर्थे भविष्यति ... इति विस्तरेण व्याख्यायत ।
2. वर्तमानत्वं किम् ? तत्प्रत्ययवाच्यं प्रकृतिवाच्यं वेति ? ग्रन्थदिशा व्याख्यायत।
3. परोक्षत्वं किमिति परिष्कृत्य तिङर्थो निरूपणीयः ?
4. कौण्डभट्टमते कालः कतिविध: ? सविस्तरं निरूप्यताम् ?
5. भूषणदिशा लृङर्थो निरूप्यताम् ?
6. प्रवर्तनात्वं भूषणदिशा व्याख्यायत

चतुर्थघटकः –

अतिलघूत्तरीयप्रश्नाः – (1 अङ्कात्मकाः)

1. 'सर्वं नाम धातुजाह' इति केनोक्तम् ?
2. 'घटं जानाति' इत्यस्मिन् वाक्ये ज्ञाधातोः कोऽर्थः ?
3. कर्म कतिविधम् ?
4. निर्वर्त्यकर्मणः उदाहरणं किम् ?
5. विकार्यकर्मणः उदाहरणं किम् ?
6. प्राप्यकर्मणः उदाहरणं किम् ?
7. उदासीनकर्मणः उदाहरणं किम् ?
8. द्वेष्यकर्मणः उदाहरणं किम् ?
9. संज्ञैरनाख्यातकर्मणः उदाहरणं किम् ?
10. अन्यपूर्वककर्मणः उदाहरणं किम् ?
11. तदुद्देश्यकत्वं किम् ?
12. वाक्यपदीयकारमते सम्प्रदानस्य कति भेदाः?

लघूत्तरीयप्रश्नाः – (6 अङ्कात्मकाः)

1. तिरोभावाभ्युपगमे भावानां सैव नास्तिता।
   लब्धक्रमे तिरोभावे नश्यतीति प्रतीयते ॥ अस्याः कारिकायाः व्याख्या कार्या ?
2. भूषणदिशा सप्तविधं कर्म निरूपयत।
3. कर्तृत्वम् किम् ? इति भूषणदिशा व्याख्यायत।
4. भूषणदिशा करणतृतीयार्थो निरूप्यताम्।
5. सप्तम्याः कोऽर्थः ? भूषणानुसारं व्याख्यायत।
6. पञ्चम्याः कोऽर्थः ? भूषणानुसारं व्याख्यायत।
7. सुपां कर्मादयोप्यर्था संख्या चैव तथा तिङाम् इति ग्रन्थदिशा व्याख्यायत।

दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः – (10 अङ्कात्मकाः)

1. आश्रयोऽवधिरुद्देश्यः सम्बन्धः शक्तिरेव वा।
   यथायथं विभक्त्यर्थाः सुपां कर्मेति भाष्यतः ।। अस्याः कारिकायाः व्याख्या कार्या ?
2. ‘अतीताऽनागतादिपरोक्षस्थलेऽपि ज्ञानजन्यस्य तस्यावश्यकत्वात्' अस्य कः आशयः ? भूषणदिशा व्याख्यायत।
3. फलाश्रयत्वस्य कर्मत्व स्वीकारे प्रयागात् काशीं गच्छति चैत्रे-चैत्रे प्रयागयोरापतितं कर्मत्वं वार्यताम् ?
4. पञ्चमीविभक्त्यर्थं निरुप्य ‘परस्परान्मेषावपसरत' इति ग्रन्थकारस्य सिद्धान्तो निरूपणीयः ?
5. चतुर्थ्यर्थं निरुप्य 'वरुणाय दण्डं प्रयच्छती’ति विहितं दण्डदानं किं प्रतिपत्तिकर्म उत अर्थकर्म ? व्याख्यायत।

पञ्चमघटकः –

अतिलघूत्तरीयप्रश्नाः – (1 अङ्कात्मकाः)

1. नामार्थाः कति ?
2. एकमिति पदेन किं गृह्यते ?
3. त्रिकमिति पदेन किं स्वीक्रियते ?
4. वस्तुपदे किं लिङ्गम् ?
5. चतुष्कं किम् ?
6. पञ्चकं किम् ?
7. सर्वं ज्ञानं केन भाषते ?
8. ग्राह्यत्वं किम् ?
9. ग्राहकत्वं किम् ?

लघूत्तरीयप्रश्नाः – (6 अङ्कात्मकाः)

1. जातिः नामार्थः इति पक्षं भूषणदिशा निरूपणीयम्
2. पुंस्त्वादीनां स्वरूपं प्रदर्श्य शब्दगतत्वमर्थगतत्वं वेति लिङ्गं विवेचनीयम् ?
3. शब्दोऽपि यदि भेदेन विवक्षा स्यात् तदा तथा।
   नोचेच्छ्रोत्रादिभिः सिद्धोऽप्यसावर्थो व भासते ।। अस्याः कारिकायाः व्याख्या कार्या ?
4. शब्दस्य प्रातिपदिकार्थत्वे किम्मानम् ?
5. व्यभिचारदोषं निरूपयत।

दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः – (10 अङ्कात्मकाः)

1. एकं त्रिकं चाथ चतुष्कं पञ्चकं तथा।
   नामाऽर्थ इति सर्वेऽमी पक्षाः शास्त्रे निरूपिताः ॥ अस्याः कारिकायाः व्याख्या कार्या ?
2. संख्याकारकयोर्वाच्यं प्रातिपदिकं वा प्रत्यय इति विविच्यताम् ?
3. अनुकार्यानुकरणयोर्भेदाभेदौ ग्रन्थदिशा निरूपणीयौ।
4. शब्दस्य प्रातिपदिकार्थत्वे किम्मानम् ?

MAVYE 404

शोधप्रविधिः

चतुर्थपत्रम्

क्रेडिट – 3 , अङ्काः40

प्रथमघटकः -

अतिलघूत्तरीयप्रश्नाः – (1 अङ्कात्मकाः)

1. अनुसन्धानं किम् ?
2. अनुसन्धानम् इत्यत्र को धातुः?
3. अनुसन्धानम् इत्यत्र कः प्रत्ययः ?
4. शोधसंज्ञा का ?
5. शोधः इत्यत्र को धातुः ?
6. शोधः इत्यत्र कः प्रत्ययः ?
7. आङ्ग्लभाषायाम् अनुसन्धानमिति शब्दस्य रूपान्तरं किम् ?
8. अन्वेषणम् इत्यत्र को धातुः ?
9. व्याख्यात्मकमनुसन्धानं किम् ?
10. व्यावहारिकमनुसन्धानं किम् ?
11. तुलनात्मकमध्ययनमाधारीकृत्य सर्वादौ शोधप्रबन्धः कदा उपस्थापितः?
12. रामचरितमानसेन सह रामायणस्य तुलनात्मकमध्ययनम् इति शोधप्रबन्धः केन उपस्थापितः ?
13. रामचरितमानसेन सह रामायणस्य तुलनात्मकमध्ययनम् इति शोधप्रबन्धः कस्मिन् विश्वविद्यालये समर्पितः ?
14. शास्त्रीयशोधपद्धतिः का?
15. रुचिसिद्धान्तस्योपयोगः कुत्र क्रियते ?
16. उपयोगितासिद्धान्तस्योपयोगः कुत्र क्रियते ?
17. प्रश्नावलीप्रस्तुतीकरणम् इति कस्मै अत्युत्तमं माध्यमं भवति?
18. श्रीजगन्नाथज्योतिः इति संस्कृतशोधपत्रिका कुतः प्रकाश्यते ?
19. संस्कृतविमर्शः इति संस्कृतशोधपत्रिका कुतः प्रकाश्यते ?
20. सागरिका इति संस्कृतशोधपत्रिका कुतः प्रकाश्यते ?
21. शोधप्रभा इति संस्कृतशोधपत्रिका कुतः प्रकाश्यते ?
22. वागीश्वरी इति संस्कृतशोधपत्रिका कुतः प्रकाश्यते ?
23. संस्कृतविद्या इति संस्कृतशोधपत्रिका कुतः प्रकाश्यते ?
24. सारस्वती सुषमा इति संस्कृतशोधपत्रिका कुतः प्रकाश्यते ?
25. पत्रीकरणं किम् ?
26. भाषान्तरीकरणं किम्?
27. अनुकृतिः इति कस्य रूपमस्ति?
28. लिप्यन्तरीकरणे ā इत्यस्य कोर्थः?
29. लिप्यन्तरीकरणे ‘अं’ इत्यस्य चिह्नं किम् ?
30. मुद्रणसंशोधने d/ इति सङ्केतस्य प्रयोगः किमर्थः ?
31. मुद्रणसंशोधने = इति सङ्केतस्य प्रयोगः किमर्थः ?

लघूत्तरीयप्रश्नाः – (6 अङ्कात्मकाः)

1. अनुसन्धानं किम् ? इति निरूपयत।
2. ऐतिहासिकम् अनुसन्धानं किम् ? संक्षेपेण निरूपयत।
3. तुलनात्मकम् अनुसन्धानं संक्षेपेण व्याख्यायत।
4. शास्त्रीयपद्धतिः इत्यस्मिन् विषये टिप्पणीं लिखत।
5. उपयोगितासिद्धान्तस्य निरूपणं कुरुत।
6. शोधकार्ये संस्कृतपत्रिकाणामुपयोगः अस्ति नवेति निरूपयत।
7. पत्रीकरणं किम् ? निरूपयत।
8. पादटीका इत्यस्य विश्लेषणं कुरुत।
9. ताडपत्रमातृकाप्रस्तुतीकरणविधिः इत्यस्मिन् विषये टिप्पणीं ददातु।
10. कार्गजमातृकाप्रस्तुतीकरणविधिः कः? व्याख्यायत।
11. भावानुवादस्य तात्पर्यं निरूपयत।
12. आक्षरिकानुवादस्य तात्पर्यं निरूपयत।
13. शीर्षकपृष्ठं किम् ? व्याख्यायत।
14. साङ्केतिकशब्दसूचीनिर्माणे के नियमाः सन्तीति संक्षेपेण प्रतिपादयत।
15. परिशिष्टभागस्य तात्पर्यं व्याख्यायत।

दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः – (10 अङ्कात्मकाः)

1. शोधस्य प्रकृतीनां निरूपणं कुरुत।
2. अनुसन्धानस्य पद्धतीः निरूपयत।
3. शोधकर्तुः कृते आवश्यकाः गुणाः के ? व्याख्यायत।
4. शोधविषयनिर्वाचनस्य सिद्धान्तानां निरूपणं कुरुत।
5. प्रकल्पसंरचा इत्यस्मिन् विषये एको निबन्धो लेख्यः।
6. तथ्यसंग्रहणे स्वीकृताः उपायाः के ? व्याख्यायत।
7. शोधकार्ये मातृकायाः प्रयोगविषये एको निबन्धो लेख्यः।
8. भाषान्तरीकरणं किम् ? व्याख्यायत।
9. भाषान्तरीकरणस्य प्रकारान् प्रतिपादयत।
10. लिप्यन्तरीकरणे वर्णसङ्केतविधेः महत्त्वं प्रतिपादयत।
11. मुद्रणसंशोधनं किम् ? व्याख्यायत।
12. शोधप्रबन्धस्य निर्माणस्य प्रविधिं निरूपयत।
13. सहायकग्रन्थसूचीनिर्माणे कः प्रविधिः ? व्याख्यायत।

DEPARTMENT OF SANSKRIT VYAKARNA
PROGRAMME: MASTER OF ARTS
SEMESTER: IV SEMSETER

SL. NO.	QUESTION
	SHORT QUESTION
1	कारकप्रकरणस्यापरं नाम किम् ?
2	लघुशब्देन्दुशेखरस्य प्रणेता कः ?
3	इदमपि सूत्रं क्रियायोगे एव प्रवर्तते इदं पदेन कस्य ग्रहणम् ?
4	भट्टोजिदीक्षितमते प्रातिपदिकार्थः कः ?
5	आचार्यनागेशभट्टमते प्रातिपदिकार्थः कः ?
6	अभेदसंसर्गेण इत्यस्य किं तात्पर्यम् ?
7	स्त्रीशब्दे कथं प्रथमासिद्ध्यति ?
8	वचनग्रहणं किमर्थम् ?
9	सम्बोधनं किम् ?
10	राजा भव युद्ध्यस्व प्रयोगः कस्य कृते ?
11	करोति क्रियां निर्वर्तयतीति व्युत्पत्तिः कुत्र श्रूयते ?
12	घटं करोति इत्यत्र घटस्य कथं कर्मसंज्ञा ?
13	कर्तुरीप्सिततमं कर्म इति सूत्रे ईप्सितपदं क्रियापरमभिप्रेतपरं वा ?
14	ईप्सितशब्दे प्रकृतिप्रत्ययविभागः कः ?
15	कारके इति सूत्रे कीदृशी सप्तमी ?
16	ईप्सिततमत्वञ्च किम् ?

17	कर्मपदेन कस्य ग्रहणं भवति ?
18	शत्यः इत्यस्यार्थः कः ?
19	धातोः पञ्चार्थाः के ?
20	हरिं भजति इत्यस्य कोर्थः ?
21	तथायुक्तं चानीप्सितम् इति सूत्रे तथायुक्तपदार्थः कः ?
22	अनीप्सितपदस्य कोऽर्थः?
23	अनीप्सितं कति विधम् ?
24	अकथितञ्च सूत्रे अकथितपदं कमर्थं बोधयति ?
25	दुह्धातोः द्विव्यापारपक्षे गामित्यस्य केन सूत्रेण कर्मसंज्ञा ?
26	अर्थनिबन्धनेयं संज्ञा कस्य मतम् ?
27	गतिबुद्धिसम्पूर्णं सूत्रं लिख्यताम् ?
28	भक्षयति बलीवर्दान् इत्यत्र भक्षधातोः कुत्र वृत्तिः ?
29	स्वतन्त्रः कर्ता अत्र स्वातन्त्र्यं कुत्र ?
30	रामेण बाणेन हतो बाली अत्र रामेणेत्यत्र कीदृशी तृतीया ?
31	येनाङ्गविकारः इत्यत्र अङ्गपदेन कस्य ग्रहणम् ?
32	हेतौ इति सूत्रे हेतुपेदन किं ज्ञायते ?
33	कर्मणा यमभिप्रैति स सम्प्रदानमित्यत्र अभिप्रैतिपदार्थः कः?
34	धारेरुत्तमर्णः इत्यत्र धारिपदे कःधातुः?

35	तादर्थ्ये चतुर्थीति पदे तादर्थ्यपदार्थः कः?
36	क्रियार्थम् पदस्य किं निर्वचनम् ?
37	अलम् कस्मिन्नर्थे प्रयुक्तं विद्यते ?
38	गत्यर्थकर्मणि द्वितीयचतुर्थ्यौ चेष्टायामनध्वनि अत्र चेष्टा कीदृशी ?
39	ध्रुवमपायेऽपादानमित्यत्र ध्रुवापायौ पदार्थौ कौ स्तः?
40	माथुराः पाटलिपुत्रकेभ्य आढ्यतराः इत्यत्र कीदृशः विभागः विवक्षितः?
41	भीत्रार्थानां भयहेतुः इत्यत्र भीत्रपदेन किं ज्ञायते ?
42	आख्यातोपयोगे इति सूत्रे उपयोगपदार्थः कः ?
43	अधीगर्थदयेशां कर्मणि इत्यत्र अधीर्थपदार्थः क?
44	न लोकाव्ययनिष्ठाखलर्थतृनाम् इत्यत्र लपदेन कस्य ग्रहणम् ?
45	सप्तम्यधिकरणे च इति सूत्रे चकारेण किं बुध्यते ?
46	निमित्तात् कर्मयोगे इत्यत्र निमित्तं किम् ?
47	षष्ठी चानादरे इत्यत्र कीदृशी सप्तमी ?
48	अधिरीश्वरे इति सूत्रे अध्यर्थः कः ?
49	कारकप्रकरणस्यापरं नाम किम् ?
50	अधिकरणं कतिविधम्
	SHORT NOTE
1	प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवचनमात्रे प्रथमा इति सूत्रे लिङ्गग्रहणं किमर्थमिति प्रतिपादयत।

2	सम्बोधने च सूत्रं किमर्थमारब्धमिति प्रतिपादयत।
3	इदमपि सूत्रं क्रियायोगे एव प्रवर्तते इति पङ्क्तिः व्याख्येया।
4	वचनग्रहणस्य चारितार्थ्यं कथमिति शेखरदिशा व्याख्यायत।
5	भट्टोजिदीक्षितसम्मतप्रातिपदिकार्थस्य खण्डनप्रकारं प्रदर्श्यताम्।
6	नागेशानुगुणं प्रातिपदिकार्थत्वं विविच्यताम्।
7	कर्तुरीप्सिततमं कर्म इति सूत्रं व्याख्यायताम्।
8	कर्तुरीप्सिततमं कर्म सूत्रे तमब्ग्रहणस्य फलं प्रतिपाद्यताम्।
9	कर्मणि द्वितीया सूत्रं सोदाहरणं विविच्यताम्।
10	पञ्चकं प्रातिपदिकार्थः इति पक्षे अनभिहिताधिकारस्य किं फलम्।
11	अभिधानञ्च प्रायेण तिङ्कृत्तद्धितसमासैरिति व्याख्यायताम्।
12	शत्यः इति उदाहरणं संगतमसङ्गतमिति स्पष्टीक्रियताम्।
13	तथायुक्तं चानीप्सितमिति सूत्रे तथायुक्तत्वञ्च संघट्यताम्।
14	अनीप्सितमित्यत्र समासप्रक्रियां प्रदर्श्य उदाहरणं दीयताम्।
15	अकथितञ्चेति सूत्रे अकथितपदार्थः विविच्यताम्।
16	दुह्याच्पच् इति कारिकां विलिख्य कतिपयान्युदाहरणानि स्पष्टीक्रियताम्।
17	गतिबुद्धीति सूत्रं विलिख्य समासपुरस्सरं सोदाहरणं निरूप्यताम्।
18	अधिशीङ्स्थासां कर्म इति सूत्रं सोदाहणं प्रतिपाद्यताम्
19	तमब्ग्रहणं किम्, गङ्गायां घोष इति व्याख्यायताम्।

20	दिवः कर्म च इति सूत्रं व्याख्यायताम् ।
21	सहयुक्ते अप्रधाने इति सूत्रं व्याख्यायताम् ।
22	कर्मणा यमभिप्रैति स सम्प्रदानमिति सूत्रं शेखरदिशा विविच्यताम् ।
23	भार्यामीर्ष्यतित उदाहरणं सप्रसङ्गं स्पष्टीक्रियताम् ।
24	नमः स्वस्तिस्वाहास्वधा... सूत्रं प्रपूर्य व्याख्यायताम् ।
25	तदपादानमुच्यते इति कारिकां प्रपूर्य विस्तरेण प्रतिपाद्यताम् ।
26	भीत्रार्थानां भयहेतुः इति सूत्रं शेखरदिशा निरूप्यताम् ।
27	वारणार्थानामीप्सितः इति सूत्रं सोदाहरणं व्याख्यायताम् ।
28	षष्ठी शेषे इति सूत्रं सोदाहरणं विवेचयतु ।
29	दिवस्तदर्थस्य इति सूत्रं व्याख्यायताम् ।
30	आधारोधिकरणमिति सूत्रं स्पष्टीक्रियताम् ।
	LONG QUESTION
1	प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवचनमात्रे प्रथमा इति सूत्रे परिमाणपदस्य किमुदाहरणमिति प्रतिपादयत।
2	लाक्षणिकपदे कथं प्रथमासिध्यतीति समर्थ्यताम् ।
3	द्विकं प्रातिपदिकार्थः इति पक्षस्य मूलं प्रदर्श्य उदाहरणं प्रदर्शयत ।
4	प्रातिपदिकार्थलिङ्ग... इति सूत्रं विलिख्य व्याख्यायताम् ।
5	सम्बोधने च इति सूत्रं सप्रयोजनं प्रस्तूयताम् ।
6	कारके इति सूत्रं व्याख्यायताम् ।
7	कर्तुरीप्सिततमं कर्म इति सूत्रे कर्तृपदं प्रयोजनपुरस्सरं प्रतिपाद्यताम् ।

8	ईप्सिततममिति पदं व्याख्यायताम् ।
9	हरिं भजति, हरिः सेव्यते उदाहरणद्वयं स्पष्टीक्रियताम् ।
10	पयसौदनं भुङ्क्ते उदाहरणावसरं प्रतिपाद्य यथार्थ्यं विविच्यताम् ।
11	अनीप्सितपदार्थं निरूप्य भेदान् प्रदर्श्य उदाहरणानि व्याख्यायन्ताम् ।
12	दुहादीनां कर्मयुक्तत्वं विचार्यताम् ।
13	अकर्मकधातुभिर्योगे देशः कालो भावो गन्तव्योध्वा कर्मसंज्ञक इति वाच्यमिति वचनं व्याख्यायताम् ।
14	ण्यन्तस्थले कर्मसंज्ञाविधानव्यवस्थां विव्रियताम् ।
15	लक्षणेत्थं भूताख्यानभागवीप्सासु प्रतिपर्यनवः इति सूत्रं व्याख्यायताम् ।
16	रुच्यर्थानां प्रीयमाणः इति सूत्रं व्याख्यायताम् ।
17	क्रियार्थोपपदस्य कर्मणि स्थानिनः इति सूत्रं व्याख्यायताम् ।
18	हेतौ इति सूत्रं व्याख्यायताम् ।
19	उपपदविभक्तेः कारकविभक्तिर्वलीयसी इति परिभाषां सोदाहरणं प्रतिपाद्यताम् ।
20	मन्यकर्मण्यनादरे विभाषाऽप्राणिषु सूत्रं व्याख्यायताम् ।
21	जुगुप्साविरामप्रमादार्थानामुपसंख्यानमिति वार्तिकं व्याख्यायताम् ।
22	विभाषा गुणेऽस्त्रियाम् सूत्रं सोदाहरणं व्याख्यायताम् ।
23	रुजार्थानां भाववचनानामज्वरेः सूत्रं व्याख्यायताम् ।
24	न लोकव्ययनिष्ठाखतर्थतृनाम् सूत्रं व्याख्यायताम् ।
25	यस्य च भावेन भावलक्षणमिति सूत्रं व्यख्यायताम् ।

DEPARTMENT OF SANSKRIT VYAKARNA
PROGRAMME: MASTER OF ARTS
SEMESTER: IV SEMSETER

SL NO	QUESTION
	SHORT QUESTION
1	सुपां सुपा इत्यस्य किं तात्पर्यम् ?
2	समासस्तु चतुर्धेति कस्य कतम् ?
3	कटप्रूः इत्यत्र समासविधायकं वचनं किम् ?
4	षड्विधसामासविभाजनस्य कः आधारः?
5	द्वे वृत्ती के ?
6	न जहति पदानि स्वार्थं यस्यां सा ?
7	स विशेषणानां वृत्तिर्न इति सम्पूर्णं वचनं लिखत।
8	समासे कीदृशी शक्तिः ?
9	व्युत्पत्तिभञ्जनम् इत्यत्र व्युत्पत्तिपदार्थः क ?
10	निषादस्थपतिः अत्र कः समासः सिद्धान्तसिद्धः ?
11	इन्द्रियाणां कुत्र योग्यता ?
12	शक्तिलक्षणं किम् ?
13	सङ्केतः शक्तिग्रहणे स्वरूपेण हेतुर्भवति न वा ?
14	लौकिकभाषाशब्देषु शक्तिः मन्यते न वा ?
15	असाधुरनुमानेन वाचकः कैश्चिदिष्यते अत्र कैश्चित् पदेन कस्य ग्रहणम् ?
16	वाक्यपदीयकारः कः ?

17	पुण्यपापनियमः केषां मते ?
18	ब्राह्मणाय देहि इति स्थाने ब्राह्मणं देहि इति लक्षणया साधुमन्यते न वा ?
19	शक्तिग्राहकशिरोमणिः कः ?
20	समयात् योग्यता अत्र समयात् पदार्थः कः ?
21	नञर्थः इति पदे कः समासः कश्च विग्रहः ?
22	असर्वः इत्यत्र गौणत्वे कथं सर्वनामसंज्ञा ?
23	घटो नास्ति अस्यार्थः कः ?
24	नञर्थस्थले विशेष्यविशेषणभावो कथं स्वीक्रियते ?
25	नञर्थः कति प्रकीर्तिताः ?
26	निपातविषये किं किं मतं विद्यते ?
27	प्रादिचादिषु विशेषणसम्बन्धो भवति न वा ?
28	शरैरुस्रैरिवोदीच्यान् अत्र उस्रैरित्यत्र कीदृशी तृतीया ?
29	चादीनां निपातानां प्रातिपदिकसंज्ञा केन सूत्रेण ?
30	निपातस्य का परिभाषा ?
31	सम्बन्धाभिधानं केन प्रत्ययेन भवति ?
32	राजपुरुषत्वम् इत्यस्य कोऽर्थः?
33	सत्ता शब्दस्य का व्युत्पत्तिः ?
34	त्वादयो प्रत्ययाः कमाश्रित्य जायन्ते ?

35	घटत्वमित्यस्य कोऽर्थः ?
36	हरिहरनलेक्ष्वाकु इत्यादिस्थले द्रव्ये अर्थः प्रकारो भवति शब्दो वा ?
37	सास्य देवता सूत्रेण विहितस्य प्रत्ययस्य कोर्थः?
38	निरूढपदस्य का परिभाषा ?
39	जिज्ञासा अनुभवसिद्धा भवति न वा ?
40	ग्रहं सम्मार्ष्टि उद्देश्यगतमेकत्वं विवक्षितमविवक्षितं वा ?
41	अतिनिष्कर्षत्वं कस्मिन् स्फोटे विद्यते ?
42	कतिविधः स्फोटः ?
43	वैयाकरणानां मते वाचकत्वं स्थानिनि आदेशे वा ?
44	नैयायिकानां मते वाचकत्व कुत्र मन्यते ?
45	पदस्फोटः कुतः स्फुटः ?
46	हरेऽव दृष्ट्वा किं विनिश्चिनु ?
47	अखण्डस्फोटस्वरूपं किम् ?
48	शक्यत्व इव शक्तत्वे जातेर्लाघवमीक्ष्यताम् इति कारिका पूर्यताम् ।
49	जातिस्फोटः कः ?
50	नामरूपे व्याकरवाणि इति श्रुत्या कति प्रकारिका सृष्टिः परिकल्पिता ?
	SHORT NOTE
1	समासः षड्विधो बुधैः, इति वचनं व्याख्यायताम् ।

2	जहत्स्वार्थाजहत्स्वार्थे द्वे वृत्ती .. इति विव्रियताम् ।
3	समासे खलु भिन्नैव शक्तिः पङ्कजशब्दवत्, इति कारिका व्याख्येया ।
4	आख्यातं तद्धितकृतयोर्यत्किञ्चिदुपदर्शकम्, इति कारिका स्वगिरा व्याख्येया ।
5	पर्यवस्यच्छाब्दबोधाविदूरप्राक्क्षणस्थिते, इति कारिकां प्रपूर्य व्याख्यायताम् ।
6	समासस्य विग्रहचिन्तनम् क्रियताम् ।
7	इन्द्रियाणां स्वविषयेष्वनादिर्योग्यता यथा, इति कारिका विवेचनीया ।
8	असाधुरनुमानेन वाचकः कैश्चिदिष्यते, इति तात्पर्यं प्रतिपादनीयम् ।
9	लौकिकभाषासु वाचकत्वशक्तिं सप्रमाणं विचारयतु ।
10	लौकिकव्यवहारे शब्दः कथं कार्यं साधयति इति प्रतिपाद्यताम् ।
11	शक्तिग्राहकतत्त्वानि विचार्यन्ताम् ।
12	शब्दशक्तिचिन्तनं प्रतिपाद्यताम् ।
13	नञ्समासे चापरस्य प्राधान्यात् सर्वनामता । इति कारिका व्याख्येया ।
14	अभावो वा तदर्थोऽस्तु भाष्यस्य हि तदाशयात्, इति विस्तीर्यताम् ।
15	तत्सादृश्यमभावश्च तदन्यत्वं तदल्पता, इयं कारिका सोदाहरणं व्याख्येया ।
16	द्योतकाः प्रादयो येन निपाताश्चादयस्तथा, इति कारिका व्याख्येया ।
17	तथान्यत्र निपातेपि लकाराः कर्म्मवाचकः, इति कारिका व्याख्यायताम् ।
18	निपातानां वाचकत्वमन्वयव्यतिरेकयोः इति कारिका व्याख्येया ।
19	कृत्तद्धितसमासेभ्यो मतभेदनिबन्धनम् । इति कारिका व्याख्येया ।

20	प्रयोगोपाधिमाश्रित्य प्रकृत्यर्थे प्रकारताम्, इति कारिका व्याख्येया ।
21	प्रत्ययार्थस्यैकदेशे प्रकृत्यर्थो विशेषणमिति, कारिका व्याख्येया ।
22	क्रीडायां णस्तदस्यास्तीत्यादावेषैव दिक् स्मृता, इति श्लोकः व्याख्येयः ।
23	अभेदैकत्वसंख्याया वृत्तौ भानमिति स्थितिः, इति व्याख्यायताम् ।
24	लक्ष्यानुरोधात् संख्यायास्तन्त्राऽतन्त्रे मते यतः इति कारिका व्याख्येया ।
25	अव्ययकृत इत्युक्तेः प्रकृत्यर्थे तुमादयः, इति कारिका व्याख्येया ।
26	वाक्यस्फोटेति निष्कर्षे तिष्ठतीति मतस्थितिः, इति कारिका व्याख्येया ।
27	स्फोटभेदान् सलक्षणं प्रतिपादयतु ।
28	पदस्फोटः प्रतिपाद्यताम् ।
29	अखण्डस्फोटस्वरूपं विचार्यताम् ।
30	स्फोटसारांशं लिखतु ।
	LONG QUESTION
1	समासस्वरूपं विमृष्यताम् ।
2	समासशक्तिः विचार्यताम् ।
3	प्राचीनसमासलक्षणं विलिख्य सिद्धान्तं साधयतु ।
4	व्यपेक्षावादिनः नैयायिकाः तेषां मते समासशक्तिं साधयतु ।
5	निषादस्थपत्यधिकरणसिद्धान्तं स्वगिरा लिखन्तु ।
6	शब्दशक्तिसिद्धान्तं साधयतु ।
7	आधुनिकदेवदत्तादिनाम्नि कथं शक्तिः साध्यते ।

8	प्रादेशिकभाषासु शब्दशक्तिविचारः प्रस्तूयताम् ।
9	नैयायिकाः शब्देषु शक्तिं कथं स्वीकुर्वन्ति ।
10	लोकव्यवहारस्य शक्तिग्राहकशिरोमणित्वं साध्यताम् ।
11	नञर्थः विचार्यताम् ।
12	विशेषणीभूतसर्वशब्देषु सर्वनामत्वं विमृष्यताम् ।
13	घटो नास्ति , अब्राह्मणः इत्यादि स्थले नञर्थविचारः क्रियताम् ।
14	अत्वं पचसि । अनहं भवामि इत्यादि स्थले नञर्थविचारपूर्वकं क्रियाकारकसम्बन्धविचारः प्रस्तूयताम् ।
15	निपातार्थः विचार्यताम् ।
16	त्वादिभावप्रत्ययार्थः विचार्यताम् ।
17	देवताप्रत्ययार्थः विचार्यताम् ।
18	अभेदैकत्वसंख्याया निर्णयः इति व्याख्यायताम् ।
19	संख्याविवक्षाप्रकरणं विविच्यताम् ।
20	क्त्वाद्यर्थः विचार्यताम् ।
21	स्फोटस्य लक्षणं भेदांश्च विवेचयतु ।
22	प्रकृतिप्रत्ययस्फोटः (वर्णस्फोटः) विविच्यताम् ।
23	पदस्फोटस्य प्रक्रियां विवेयतु ।
24	वाक्यस्फोटे अर्थनिरूपणप्रक्रियां सम्पादयतु ।
25	जातिस्फोटः विवेचनीयः ।